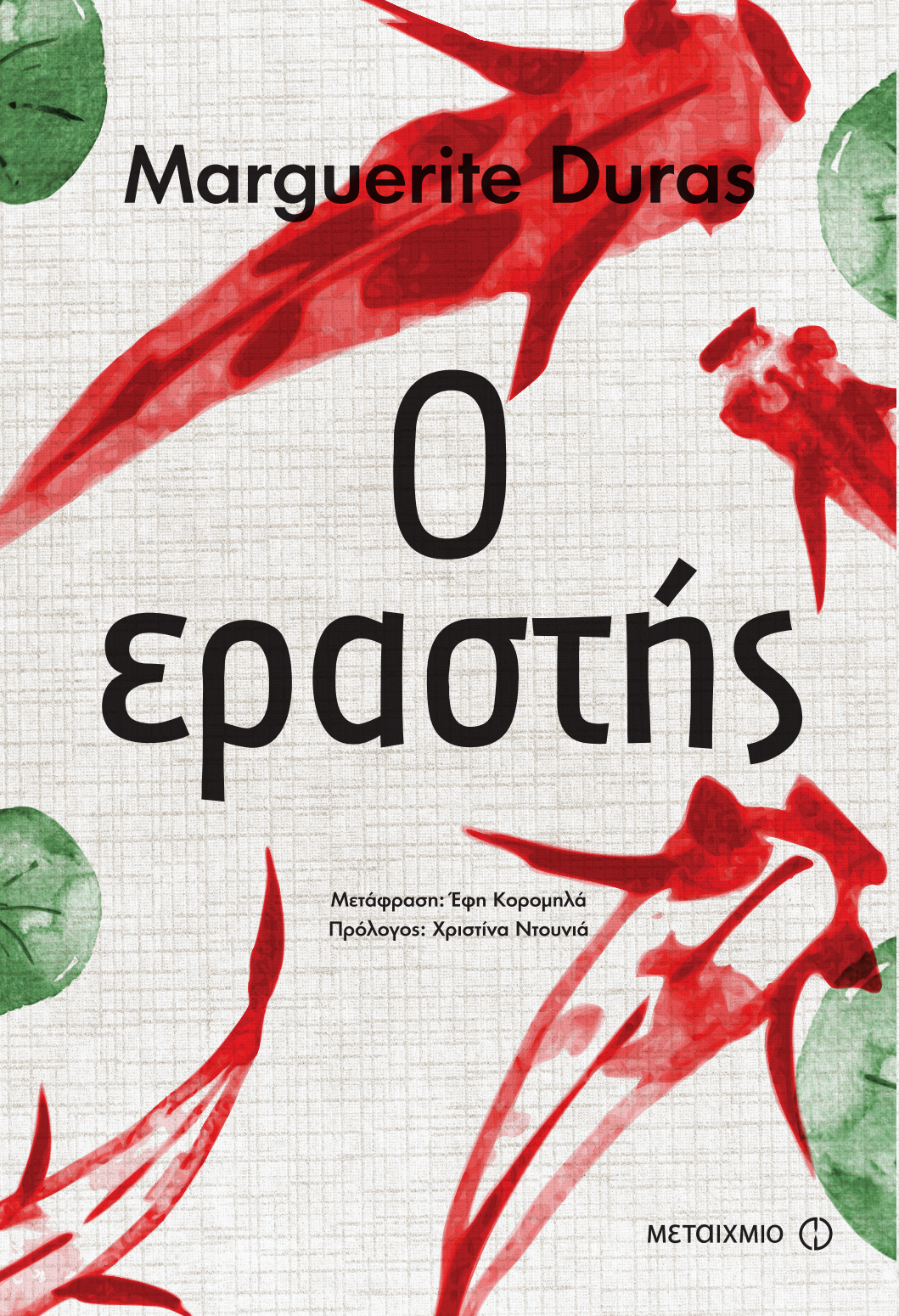

Marguerite Duras

Ο
εραστής

Μετάφραση: Έφη Κορομηλά
Πρόλογος: Χριστίνα Ντουνιά

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Μια μέρα, ήμουν κιόλας ηλικιωμένη, ένας άντρας με πλησίασε στον χώρο υποδοχής κάποιου δημόσιου κτιρίου. Συστήθηκε και μου είπε: «Σας γνωρίζω από πάντα. Όλοι λένε πως υπήρξατε ωραία όταν ήσαστε νέα, έρχομαι να σας πω ότι σας βρίσκω πιο ωραία τώρα παρά όταν ήσαστε νέα, το πρόσωπο της νέας γυναίκας που είχατε μου άρεσε λιγότερο από αυτό που έχετε τώρα, το ρημαγμένο».

Σκέφτομαι συχνά εκείνη την εικόνα που μόνο εγώ συνεχίζω να βλέπω και για την οποία δεν έχω μιλήσει ποτέ. Κείται πάντα εκεί, μέσα στην ίδια σιωπή, εκθαμβωτική. Απ' όλες τις δικές μου αυτή μου αρέσει περισσότερο, σ' αυτήν αναγνωρίζω τον εαυτό μου, αυτή με γοιτεύει.

Πολύ νωρίς στη ζωή μου ήταν πολύ αργά. Στα δεκαοκτώ μου χρόνια ήταν ήδη πολύ αργά. Ανάμεσα στα δεκαοκτώ και τα είκοσι πέντε το πρόσωπό μου έφυγε προς μια απρόβλεπτη κατεύθυνση. Στα δεκαοκτώ μου γέρασα. Δεν ξέρω αν είναι έτσι για όλους, δεν ρώτησα ποτέ. Νομίζω ότι κάποιος μου μίλησε γι' αυτή τη δυνατή ώθηση που σου δίνει καμιά φορά ο χρόνος όταν διανύεις ακόμη τα πιο νεανικά, τα πιο δοξα-

σμένα χρόνια της ζωής. Εκείνο το γέραςμα ήταν απότομο. Το είδα να κυριεύει τα χαρακτηριστικά μου ένα ένα, να αλλάζει τη μεταξύ τους σχέση, να κάνει τα μάτια πιο μεγάλα, το βλέμμα πιο μελαγχολικό, το στόμα πιο σκληρό, να σημαδεύει το μέτωπο με βαθιές ζάρες. Δεν τρόμαξα, είδα, αντίθετα, αυτό το γέραςμα του προσώπου μου να συντελείται με το ενδιαφέρον που θα μου προκαλούσε η εξέλιξη μιας ανάγνωσης, για παράδειγμα. Ήξερα επίσης ότι δεν έπεφτα έξω, ότι κάποια μέρα θα επιβραδυνόταν και θα έπαιρνε τον κανονικό του ρυθμό. Οι άνθρωποι που με είχαν γνωρίσει στα δεκαεπτά μου σ' ένα ταξίδι μου στη Γαλλία τα έχασαν όταν με ξανάδαν δυο χρόνια αργότερα, στα δεκαεννιά. Εκείνο το πρόσωπο, το καινούργιο, το κράτησα. Έγινε το πρόσωπό μου. Γέραςε κι άλλο, φυσικά, αλλά σχετικά λιγότερο απ' όσο θα 'πρεπε. Έχω ένα πρόσωπο χαραωμένο από στεγνές και βαθιές ρυτίδες, με σπασμένη επιδερμίδα. Δεν έχει χαλαρώσει όπως ορισμένα πρόσωπα με λεπτά χαρακτηριστικά, διατήρησε το ίδιο περίγραμμα, το υλικό του όμως έχει καταστραφεί. Έχω ένα κατεστραμμένο πρόσωπο.

Να σας πω κάτι ακόμα, είμαι δεκαπεντέμισι χρονών.

Είναι το πέρασμα ενός ποταμόπλοιου στον Μεκόνγκ.

Η εικόνα διαρκεί όσο και ο διάπλους του ποταμού.

Είμαι δεκαπέντε και μισό, δεν υπάρχουν εποχές σ' εκείνη τη χώρα, είμαστε σε μία και μοναδική εποχή, ζεστή, μονότονη, είμαστε στη μακριά και ζεστή ζώνη της γης, ούτε άνοιξη ούτε ανανέωση.

Είμαι σ' ένα δημόσιο οικοτροφείο στη Σαϊγκόν. Τρώω και κοιμάμαι εκεί, σ' αυτό το οικοτροφείο, σχολείο όμως πηγαίνω έξω, στο γαλλικό λύκειο. Η μητέρα μου, δασκάλα, θέλει η μικρή της κόρη να ολοκληρώσει τη μέση εκπαίδευση. Εσύ θα χρειαστεί να τελειώσεις τη μέση εκπαίδευση. Αυτό που ήταν αρκετό για εκείνη δεν είναι πια για τη μικρή. Η μέση εκπαίδευση και μετά πτυχίο και επάρκεια για τη διδασκαλία των μαθηματικών. Αυτό το τροπάρι το άκουγα από τα πρώτα μου χρόνια στο σχολείο. Ποτέ δεν είχα φανταστεί ότι θα μπορούσα να γλιτώσω από το πτυχίο μαθηματικών, καιρόμουν να την αφήνω να ελπίζει. Έβλεπα ανέκαθεν τη μητέρα μου να φτιάχνει κάθε μέρα το μέλλον των παιδιών της και το δικό της. Μια μέρα δεν ήταν πια σε θέση να κάνει μεγαλεπήβολα σχέδια για τους γιους της και τότε έκανε άλλα, μέτρια, αλλά κι αυτά εκπλήρωναν την αποστολή τους, έφραζαν μπροστά σου τον χρόνο. Θυμάμαι μαθήματα λογιστικής για τον μικρό αδελφό μου. Μαθήματα δι' αλληλογραφίας με την Εκόλ Ουνιβερσέλ, κάθε χρόνο, σε κάθε επίπεδο. Πρέπει να αναπληρώσεις, έλεγε η μητέρα μου. Κρατούσε τρεις μέρες, ποτέ τέσσερις, ποτέ. Ποτέ. Παρατούσε την Εκόλ Ουνιβερσέλ όποτε αλλάζαμε πόστο. Και μετά πάλι από την αρχή. Η μητέρα μου άντεξε δέκα χρόνια. Δεν κατάφερε τίποτα. Ο μικρός αδελφός μου έγινε ένας απλός λογιστής στη Σαϊγκόν. Η Εκόλ Βιολέ δεν υπήρχε στην αποικία, σ' αυτό χρωστάμε την αναχώρηση του μεγάλου μου αδελφού για τη Γαλλία. Έμεινε κάποια χρόνια στη Γαλλία για να τελειώσει την Εκόλ Βιολέ. Δεν την τελείωσε. Η μητέρα μου πρέπει να το ήξερε. Αλλά δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς, έπρεπε να χωρίσει εκείνο τον γιο από τα δυο άλλα παιδιά. Για αρκετά χρόνια δεν απο-

τελούσε πια μέλος της οικογένειας. Στη διάρκεια της απουσίας του η μητέρα αγόρασε την άδεια εκμετάλλευσης του κτήματος. Φοβερή περιπέτεια, αλλά για μας τα παιδιά που είχαμε μείνει λιγότερο φοβερή απ' όσο θα ήταν η παρουσία του δολοφόνου των παιδιών της νύχτας, της νύχτας του κυνηγού.

Μου είπαν πολλές φορές πως ήταν από τον πολύ δυνατό ήλιο σ' όλα τα παιδικά χρόνια. Αλλά δεν το πίστεψα. Μου είπαν ακόμα ότι έφταιγε η πολλή σκέψη στην οποία βύθιζε η φτώχεια τα παιδιά. Αλλά όχι, δεν είναι αυτό. Για τα παιδιά-γέρους της ενδημικής πείνας ναι, όχι όμως για εμάς, εμείς δεν πεινούσαμε, εμείς ήμασταν λευκά παιδιά, ντρεπόμαστε, πουλούσαμε τα έπιπλά μας, αλλά δεν πεινούσαμε, είχαμε έναν boy* και τρώγαμε, απδίες μερικές φορές, είναι η αλήθεια, κάτι πουλιά και κροκοδειλάκια, αλλά αυτές τις απδίες τις μαγείρευε και τις σέρβιρε ένας boy, και μερικές φορές λέγαμε όχι, επιτρέπαμε στον εαυτό μας αυτή την πολυτέλεια να μη θέλουμε να φάμε. Όχι, κάτι συνέβη όταν ήμουν δεκαοκτώ χρονών, κι έτσι προέκυψε τούτο το πρόσωπο. Πρέπει να έγινε νύχτα. Φοβόμουν τον εαυτό μου, φοβόμουν τον Θεό. Όσο ήταν μέρα, ο φόβος ήταν λιγότερος και λιγότερο σοβαρός μού φαινόταν και ο θάνατος. Αλλά δεν με εγκατέλειπε. Ήθελα να σκοτώσω, τον μεγάλο μου αδελφό, ήθελα να τον σκο-

* Ιθαγενής υπηρέτης, νεαρής συνήθως ηλικίας, στην υπηρεσία των Ευρωπαίων στις αποικίες και τις πρώην αποικίες της Αφρικής ή της Ασίας.

τώσω, να μπορέσω για μια φορά να φανώ πιο δυνατή απ' αυτόν και να τον δω να πεθαίνει. Ήταν για να πάρω μπροστά από τη μητέρα μου το αντικείμενο της αγάπης της, εκείνο τον γιο, να την τιμωρήσω επειδή τον αγαπούσε τόσο πολύ, τόσο κακά, και προπαντός για να σώσω τον μικρό μου αδελφό, και αυτό το πίστευα, τον μικρό αδελφό μου, το παιδί μου, από τη ζωντανή ζωή εκείνου του μεγάλου αδελφού που στεκόταν πάνω από τη δική του, από εκείνο το μαύρο πέπλο πάνω στο φως, από εκείνο τον νόμο που εκπροσωπούσε αυτός, που είχε θεσπίσει αυτός, ένα ανθρώπινο πλάσμα, και που ήταν ένας νόμος ζωής, και που την κάθε στιγμή της κάθε μέρας της ζωής του μικρού αδελφού γινόταν ο φόβος αυτής της ζωής, φόβος που μια φορά έπληξε την καρδιά του και τον έκανε να πεθάνει.

Έγραψα πολύ γι' αυτούς τους ανθρώπους της οικογένειάς μου, αλλά όσο το έκανα ζούσαν ακόμη, η μητέρα και οι αδελφοί, και έγραψα γύρω απ' αυτούς, γύρω απ' αυτά τα πράγματα χωρίς να τα ακουμπήσω.

Η ιστορία της ζωής μου δεν υπάρχει. Δεν υπάρχει. Δεν υπάρχει ποτέ κέντρο. Ούτε δρόμος, καμιά γραμμή. Υπάρχουν πλατιές εκτάσεις όπου κάνεις τους άλλους να πιστεύουν πως κάποιος υπήρχε εκεί, δεν είναι αλήθεια, δεν υπήρχε κανείς. Την ιστορία ενός πολύ μικρού μέρους της νιότης μου την έχω κιόλας γράψει λίγο πολύ, θέλω να πω τέλος πάντων ότι έχω δώσει μια ιδέα γι' αυτήν, μιλάω ακριβώς γι' αυτήν, για την ιστορία του διάπλου του ποταμού. Αυτό που κάνω εδώ είναι διαφορετικό, και ίδιο. Πριν μίλησα για τις φωτεινές περιό-

δους, για εκείνες που ήταν φανερές. Εδώ μιλάω για κρυφές περιόδους της ίδιας νεότητας, για κάποια γεγονότα, για κάποια αισθήματα, για κάποια περιστατικά που φαίνεται ότι τα είχα απωθήσει. Άρχισα να γράφω μέσα σ' ένα περιβάλλον που με έσπρωχνε προς την αιδώς. Το να γράφω γι' αυτούς ήταν ακόμη ηθικό. Τώρα το γράψιμο θα έμοιαζε πως πολύ συχνά δεν σημαίνει τίποτα. Κάποιες φορές ξέρω τούτο, πως το γράψιμο δεν είναι τίποτα από τη στιγμή που, συγχωνεύοντας τα πάντα, κυνηγάς τον άνεμο και το μάταιο. Πως από τη στιγμή που συγχωνεύεις κάθε φορά τα πάντα σε ένα μόνο πράγμα κατ' ουσίαν απροσδιόριστο, το γράψιμο δεν είναι τίποτα περισσότερο από διαφήμιση. Αλλά τις περισσότερες φορές δεν έχω άποψη, βλέπω ότι όλα τα πεδία είναι ανοιχτά, ότι δεν θα υπήρχαν πια τείχη, ότι το γραμμένο δεν θα ήξερε πια πού να πάει για να κρυφτεί, για να πραγματοποιηθεί, να αναγνωστεί, ότι η θεμελιώδης αποπία του δεν θα γινόταν πια σεβαστή, η σκέψη μου όμως δεν προχωρεί πιο πέρα.

Τώρα βλέπω ότι πολύ νέα, στα δεκαοκτώ, στα δεκαπέντε, είχα αυτό το πρόσωπο, προάγγελο ετούτου που απέκτησα αργότερα με το αλκοόλ στη μέση ηλικία της ζωής μου. Το αλκοόλ επιτέλεσε τη λειτουργία που δεν επιτέλεσε ο Θεός, ανέλαβε επίσης κι αυτήν τού να με σκοτώσει, να σκοτώσει. Αυτό το πρόσωπο του αλκοόλ μού ήρθε πριν από το αλκοόλ. Το αλκοόλ ήρθε να το επιβεβαιώσει. Είχα μέσα μου τη θέση γι' αυτό, το κατάλαβα όπως και οι άλλοι, αλλά, κατά περίεργο τρόπο, πρόωρα. Όπως είχα μέσα μου και τη θέση του πόθου. Στα δεκαπέντε είχα το πρόσωπο της ηδονής και δεν

γνώριζα την ηδονή. Εκείνο το πρόσωπο φαινόταν πολύ έντονα. Ακόμα και η μητέρα μου θα πρέπει να το έβλεπε. Οι αδελφοί μου το έβλεπαν. Όλα άρχισαν για μένα μ' αυτό τον τρόπο, μ' εκείνο το χτυπητό, το εξουθενωμένο πρόσωπο, εκείνα τα μάτια που είχαν μαύρους κύκλους προτρέχοντας του χρόνου, του *πειράματος*.

Δεκαπέντε και μισό. Ο διάπλους του ποταμού. Όποτε επιστρέφω στη Σαϊγκόν, κάνω ένα ταξίδι, ιδίως όταν παίρνω το λεωφορείο. Κι εκείνο το πρωί πήρα το λεωφορείο από το Σαντέκ, όπου η μητέρα μου διευθύνει το σχολείο θηλέων. Είναι το τέλος των σχολικών διακοπών, δεν θυμάμαι πια ποιων. Είχα πάει να τις περάσω στο μικρό σπίτι που παραχωρούσε στη μητέρα μου το κράτος. Κι εκείνη τη μέρα επιστρέφω στη Σαϊγκόν, στο οικοτροφείο. Το λεωφορείο για τους ιθαγενείς έφυγε από την πλατεία της αγοράς του Σαντέκ. Η μητέρα μου με συνόδευσε όπως πάντα και με εμπιστεύτηκε στον οδηγό, πάντα με εμπιστεύεται στους οδηγούς των λεωφορείων για τη Σαϊγκόν, για την περίπτωση δυστυχήματος, πυρκαγιάς, βιασμού, πειρατικής επίθεσης, θανατηφόρας βλάβης του ποταμόπλοιου. Όπως πάντα ο οδηγός με έβαλε κοντά του, μπροστά, στη θέση που είναι για τους λευκούς ταξιδιώτες.

ΜΕΓΑΛΕΣ ΑΦΗΓΗΣΕΙΣ

Υπεύθυνος σειράς: Δημήτρης Στεφανάκης

Στη σειρά **Μεγάλες αφηγήσεις** εντάσσονται έργα-ορόσημα της παγκόσμιας πεζογραφίας: έργα συγγραφέων που έσπασαν το φράγμα του χρόνου και αξίζει να διαβάζονται από όλους ως μέρος μιας συναρπαστικής επικαιρότητας που μας αφορά.

Στην αποικιακή Ινδοκίνα του Μεσοπολέμου, ένα λευκό δεκαπεντάχρονο κορίτσι συνδέεται ερωτικά με έναν πλούσιο, πολύ μεγαλύτερό της, Κινέζο. Η σχέση τους εναντιώνεται στους κοινωνικούς κανόνες και στις φυλετικές διακρίσεις και είναι, συνεπώς, καταδικασμένη σε αδιέξοδο, το οποίο δεν θα αργήσει να έρθει όταν η νεαρή επιστρέψει οριστικά στη Γαλλία.

Το πολυδιαβασμένο (1.500.000 αντίτυπα), πολυβραβευμένο (μεταξύ άλλων τιμήθηκε με το Βραβείο Goncourt το 1984) και πολυμεταφρασμένο (σε 43 γλώσσες) αυτό βιβλίο περιέχει αυτοβιογραφικά στοιχεία και εντυπωσίασε το κοινό, όχι μόνο για το θέμα του, αλλά και για τη γραφή του, η οποία συνδυάζει μια γλώσσα σκληρή και κυνική, με εκρήξεις λυρισμού.

Μεταφέρθηκε στη μεγάλη οθόνη το 1992 από τον Ζαν-Ζακ Ανό.

ISBN: 978-618-03-0870-9

9 786180 308709

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ.: 80870